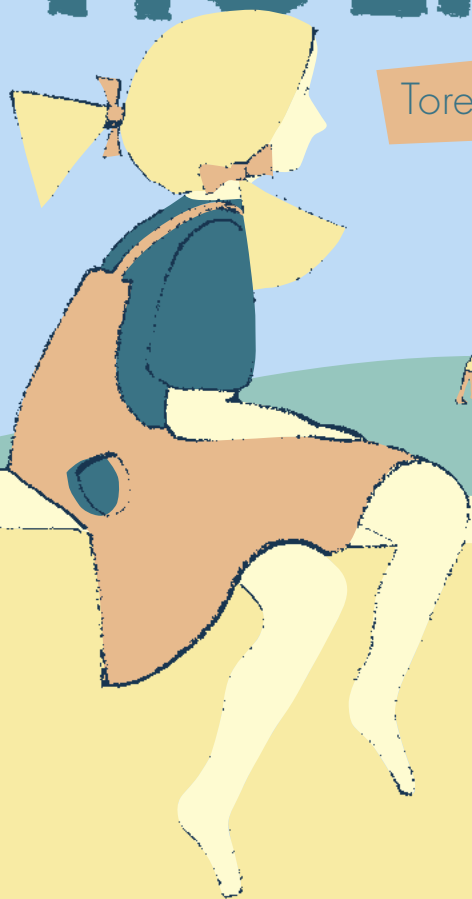

TICHÁ HOLKA

Torey L. Hayden

TOREY L. HAYDEN

TICHÁ HOLKA

portál

Původní anglické vydání *Beautiful Child* vyšlo v Avon Books
© Torey L. Hayden, 2002

České vydání:
© Translation Linda Bartošková, 2015
© Portál, s. r. o., Praha 2015

ISBN 978-80-262-0834-1

HOLKA NA ZÍDCE

Když jsem ji viděla poprvé, seděla nahoře na kamenné zdi, která se táhla kolem západní strany hřiště. Pohodlně si tam hověla s jednou nohou volně spuštěnou dolů, husté vlasy jí splývaly po zádech, a tvář se zavřenýma očima nastavovala slunci. Ta póza svou vznešeností velice připomínala dávno zapomenuté hollywoodské hvězdy a právě to upoutalo mou pozornost, protože té holčičce mohlo být jenom šest nebo sedm let.

Prošla jsem kolem ní a zamířila po chodníku ke škole. Ředitel Bob Christianson mě nejspíš zahlédl, protože mi vyšel z ředitelny naproti. „Páni, to je skvělé!“ zvolal srdečně a poplácal mě po rameni. „Moc rád tě vidím. Strašně rád. Na tohle jsem se ohromně těšil. Letošní rok si skvěle užijeme, víd? To bude paráda!“

Tváří v tvář takovému nadšení jsem se mohla jenom smát. S Bobem jsme toho už spolu zažili hodně. Kdysi jsem k němu nastoupila do jednoho ze svých prvních zaměstnání. To jsem ještě byla nezkušená začátečnice. Byl tehdy ředitelem programu pro výzkum poruch učení a jeho bodrý, ležérní, hipísácký přístup k deprivovaným, problematickým dětem vyvolal v naší poněkud konzervativní komunitě pozdvižení. Připouštím, že mě zpočátku taky trochu vylekal, protože jsem byla čerstvě po škole a nebyla jsem příliš zvyklá samostatně přemýšlet. Bob mi dodával tu správnou míru povzbuzení i rad a zároveň tvrději odmítal brát na vědomí cokoli, čím jsem se oháněla coby výδο- bytkem studií na pedagogické fakultě. Prožila jsem díky tomu několik úžasných, až divokých roků, kdy jsem se naučila, jak si obhájit svůj názor a při tom najít vlastní styl práce se třídou.

V té době to bylo pro mě téměř ideální pracovní prostředí a Bob mě v podstatě sám formoval v učitelku, jakou jsem se posléze stala, jenže

nakonec byl úspěšný až moc. Naučila jsem se zpochybňovat nejen pravidla a praktikování teorií, které nás učili na fakultě, ale začala jsem kriticky zkoumat i Bobův přístup. Na můj vkus bylo v jeho stylu příliš mnoho nepodložené populární psychologie. Takže když jsem měla pocit, že jsem na dosavadním místě dosáhla maximálního růstu, šla jsem dál.

Uplynula spousta času a oba jsme měli leccos za sebou. Já jsem pracovala v jiných školách, jiných státech, dokonce v jiných zemích. Svůj zájem jsem kromě speciální pedagogiky zaměřila i na klinickou psychologii a výzkum. Několik let jsem dokonce strávila úplně mimo školství. Bob se nikam nestěhoval, ale přecházel mezi soukromým a veřejným sektorem a mezi běžným a speciálním vzděláváním. Občas jsme o sobě jeden druhému dali vědět, ale ani jeden jsme nijak zvlášť nesledovali, co ten druhý právě dělá. Takže jsem byla příjemně překvapená, když jsem zjistila, že Bob je ředitelem nové školy, do které jsem byla přidělena.

Naše státní školství v té době prodělávalo další z nekonečné řady reorganizací. Předchozí rok jsem pracovala v sousedním okrsku jako učitelka pro doučování. Chodila jsem od školy ke škole a pracovala s malými skupinami dětí, abych vypomohla učitelům, kteří měli v běžných třídách zařazené žáky se zvláštními vzdělávacími potřebami. Tenhle program zavedli sotva před dvěma lety, ale stát už rozhodl, že u nejobtížněji vzdělavatelných dětí příliš nefunguje. Třetina podpůrných učitelů tedy dostala stále učebny, které poskytovaly dětem s vážnějšími poruchami učení a chování prostor pro speciální vzdělávání v delších časových úsecích.

Skočila jsem po možnosti vyměnit kočovný život opět za třídu, protože její prostředí se mi nesmírně líbilo a cítila jsem, že nejlépe vyhovuje mému učitelskému stylu. To, že jsem skončila v Bobově škole, byl bonus.

„Počkej, až tu místnost uvidíš,“ těšil se Bob, když jsme stoupali po schodišti. Stoupali jsme stále výš. A ještě výš. „Je to skvělý prostor, Torey. Jakmile jsem se dozvěděl, že sem nastoupíš, chtěl jsem ti dát učebnu, ve které bys mohla skutečně pracovat. Speciální školství často dostává jenom to, co zbude. Ale tahle velká, stará budova má svoje výhody.“ Začali jsme stoupat do dalšího patra. „Je tu spousta místa.“

Bobova škola byla nesourodá budova, jejíž jednu část představovala stará hromada cihel z roku 1910 a další část tvořila panelová přístavba, kterou se v roce 1960 snažili vyřešit problém silných populačních ročníků. Dostala jsem místnost v horním patře staré budovy a Bob nelhal, protože ta místnost byla nádherná, prostorná, s velkými okny a čerstvě vymalovanými žlutými zdmi, a s malým výklenkem, kam si děti mohly odkládat oblečení a další věci. Skutečně to byla asi nejpříjemnější místnost, jakou mi kdy přidělili. Stinnou stránkou bylo, že mě od nejbližšího záchodu oddělovalo schodiště přes tři patra a ještě chodba. Tělocvična, jídelna a hlavní kancelář se nacházely málem v jiné galaxii.

„Můžeš si to tu uspořádat, jak chceš,“ pokračoval Bob a procházel mezi malými stolky a židličkami. „A dnes odpoledne přijde Julie. Už ses s ní seznámila? Bude ti pomáhat. Jak se to dnes říká, aby to bylo politicky korektní? Koncipientka? Ne, ne... kopedagožka? Už si nevzpomínám. Prostě sem bude chodit jenom na půl dne. Bohužel. Víc pro tebe nevytřískám. Ale Julie se ti bude líbit. Už ji tu máme tři roky. Chodí na dopoledne jako osobní asistentka jednoho malého kluka s mozkovou obrnou, kterého tu máme, ale ten má odpoledne fyzioterapii. Takže jakmile ho tam Julie vypraví, bude jenom tvoje.“

Zatímco Bob povídal, já se procházela po místnosti a rozhlížela se. Zastavila jsem se, abych zjistila, jaký je výhled z oken. Ta dívka ještě pořád seděla na zídce. Pořádně jsem si ji prohlédla. Připadala mi osamělá. Byla jediné dítě, které se v poslední prázdninový den na hřišti nacházelo.

Bob řekl: „Dnes odpoledne ti připravím podklady. Zařídili jsme to tak, že budeš mít pět dětí na celé vyučování. Dalších patnáct sem bude docházet střídavě podle toho, kolik pomoci budou potřebovat. Zní to dobře? Co na to říkáš?“

Usmála jsem se a přikývla. „Zní to přímo skvěle.“

Snažila jsem se odsunout kartotéku, když dorazila Julie.

„Počkejte, já vám s tím pomůžu,“ zahlaholila a popadla skříň z druhé strany. Dostrkaly jsme ji do rohu. „Bob mi říkal, že jste se tu zabrala do práce. Jak vám to jde?“

„Dobře, děkuji,“ odpověděla jsem.

Byla to hezká dívka – dívka vlastně už ne –, musela být starší, než vypadala, ale měla subtilní postavu s jemnými kostmi, bledou, svěží pleť a světle zelené oči. Nosila hustou ofinu a dlouhé, rovné rusé vlasy měla shrnuté dozadu v roztomilém holčičím stylu. Tím pádem vypadala na čtrnáct.

„Už se na to těším,“ řekla a oprášila si ruce. „Dělám asistentku Caseyemu Muldrowovi od doby, kdy nastoupil do první třídy. Je to skvělý kluk, ale těším se i na něco jiného.“

„Jestli hledáte ‚něco jiného‘, pak jste na správném místě,“ usmála jsem se. „Já mám na ‚něco jiného‘ obvykle mimořádné štěstí.“ Zdvihla jsem ozdobnou pásku a nechala ji rozvinout do plné délky. „Napadlo mě, že bych ji dala tamhle mezi okna. Chcete mi pomoci?“

V tu chvíli jsem to dítě uviděla znovu. Dívka byla stále na zdi, ale teď pod ní stála nějaká žena a mluvila na ni.

„Ta holčička sedí na zdi už čtyři hodiny,“ poznamenala jsem. „Byla tam, už když jsem dopoledne přijela.“

Julie vyhlédla z okna. „Aha. To je Venus Foxová. A je to její zeď. Sedí tam pořád.“

„Proč?“

Julie pokrčila rameny. „Je to prostě její zeď.“

„Jak tam vůbec vyleze? Musí to být skoro dva metry.“

„Ta holka je jako Spiderman. Dokáže vylézt kamkoliv.“

„To je s ní její máma?“ zeptala jsem se.

„Ne, její sestra. Wanda. Wanda je mentálně zaostalá.“

„Na sestru vypadá moc stará,“ podivila jsem se.

Julie znovu pokrčila rameny. „Bude jí tak devatenáct. Možná už dvacet. Na střední patřila mezi zvláštní žáky, ale teď už je na školu moc velká. Většinu času se myslím drží poblíž Venus.“

„A ta zase většinu času vysedává na zdi. Tahle rodina vypadá slibně.“

Julie vědoucně povytáhla obočí. „Je jich devět. Devět dětí. Většina má různé otce. A myslím, že úplně každé je v nějakém programu pro zvláštní žáky.“

„Venus taky?“

„Ta každopádně. Venus je z nich potrhlá nejvíc.“ Julie se pousmála.

„Brzy to zjistíte sama. Bude sem chodit.“

„Jakým způsobem potrhlá?“ zeptala jsem se.

„Především nemluví.“

Zakoulela jsem očima. „To mě vůbec nepřekvapuje.“ Když se Julie zatvářila nechápavě, dodala jsem. „Elektivní mutismus je moje vědecká specializace. Vlastně jsem na tom tématu začala dělat, když jsme s Bobem pracovali v jiném programu.“

„Aha. No, tahle holčička neřekne ani slovo.“

„Tady rozváže.“

„Ne, špatně jste mě pochopila,“ pokračovala Julie. „Venus nemluví. Tím myslím, že opravdu nemluví. Neřekne ani ň. Vůbec nic. Před nikým.“

„Tady promluví.“

Julie se usmívala sice dobromyslně, ale trochu posměšně. „Pýcha předchází pád.“

KAŽDÝ U SVÉHO STOLKU

Když jsem přejížděla prstem po seznamu žáků, narazila jsem na jméno, které jsem dobře znala. Billy Gomez. Devítiletý kluk latinskoamerického původu, s rozčuchanou kšticí černých vlasů, zálibou v křiklavě barevných tričkách a s těmi nejšpinavějšími nehty, jaké jsem v životě u dítěte viděla. Billy sice byl malý, ale žádné tintítko. Měl štíhlé, svalnaté tělo jako lasička a byl zrovna tak divoký a agresivní. Nezvladatelná výbušná povaha a příliš proříznutá pusa stačily na to, aby ho vyhodili už ze dvou škol. Předchozí rok jsem jak jemu, tak jeho učitelce věnovala spoustu práce, ale nebyla jsem příliš úspěšná. Billy stále remcal, zuřil a rval se.

Ostatní tři chlapce jsem neznala. Páté dítě, jak Julie předvíдалa, byla Venus.

Když jsem druhý den ráno přišla do školy, Venus znovu seděla na zdi. „Ahoj, Venus,“ pozdravila jsem ji cestou kolem.

Žádná odpověď. Ani ke mně neotočila hlavu.

Zastavila jsem se a podívala se nahoru. „Venus?“

Nehnula ani brvou, takže se nedalo poznat, jestli si uvědomuje, že s ní někdo mluví.

„Jsem tvoje nová učitelka. Nechtěla bys jít do školy společně se mnou?“

Její naprostá netečnost mě přivedla k závěru, že nepochybně trpí ztrátou sluchu. V duchu jsem si poznamenala, že se musím podívat, na jakých testech byla. Počkala jsem ještě několik minut, nakonec jsem to vzdala a pokračovala do školy sama.

První žák, který vešel do třídy, byl Billy. „Ale ne! Ty ne!“ vykřikl a praštil se dlaní do čela. Tvrdě. Skoro ho ta rána porazila. „Ale ne. Ne, ne, ne. Nechci tady být. Tebe nechci.“

„Ahoj, Billy. Taky tě ráda vidím,“ řekla jsem. „A hádej co? Přišel jsi úplně první. Takže si můžeš vybrat, u kterého stolku chceš sedět.“

„Tak to chci sedět v jídelně,“ vyhrkl a vyrazil ke dveřím.

„Počkat!“ popadla jsem ho za límec. „Nemyslela jsem to tak doslova. Vyber si některý stolec tady.“

Billy praštil svými věcmi o nejbližší stolec. „Nechci žádný z těchto stolků,“ zavrčel. „Chci odsud doprdele vypadnout.“

Položila jsem si prst na rty. „Tady ne, jasné? Jsi tu nejstarší, takže potřebuji, abys byl ostatním příkladem v tom, jak se mluví. Myslíš, že by sis kvůli mně mohl dávat pozor na jazyk?“

Billy si strčil prsty do úst a chytil se za jazyk. „Budu se snažit,“ zahuhlal přes prsty, „ale asi ho nedokážu vytáhnout tak daleko, abych na něho viděl.“

„Billy, nemyslela jsem to doslova.“

Billy se hystericky rozchechtal. Smál se tak strašně, až spadl ze židle.

Zrovna v tu chvíli se objevil Bob, který přiváděl dva malé chlapce s neuvěřitelně zrzavými vlasy. Byly opravdu červené. Zářily jako měděné mince a jejich husté prameny vlály nad drobnými, špičatými tvářičkami, štědrě pokropenými pihami jako kapkami deště.

„Tohle je Shane,“ oznámil Bob a trochu pevněji sevřel rameno chlapce po své pravici. „A tohle je Zane.“

Shane a Zane? Panebože, proč to těm dětem rodiče udělali? Byla to jednovaječná dvojčata a byla oblečená podobně jako loutky, které vozí břichomlavec po poutích. Tesilové kalhoty, pruhovaná košile a světe, div se, motýlek.

Billy užasl nad jejich vzhledem stejně jako já.

„To jsou dalmatinci?“ zeptal se udiveně.

Než jsem stačila odpovědět, objevila se ve dveřích statná Afroameričanka v křiklavých květovaných šatech, která před sebou strkala štíhlého, skoro vyhublého chlapce. „Tohle je Jesse,“ prohlásila s oběma rukama položenýma na chlapcových ramenou. „Je tohle Jesseho třída?“

Bob ustoupil a žena postrčila chlapce do místnosti. „Buď hodný kvůli babičce. Poslouchej tady tu paní a babička pak o tobě uslyší

jenom samé pěkné věci.“ Mlaskavě ho políbila na spánek. Chlapec sebou škulbl. Pak babička vyšla ze dveří.

„Tak,“ řekla jsem. „Chtěl by sis sednout třeba sem?“

Chlapec zlostně mrskl svými věcmi, až to zadunělo.

„To teda ne. Sem ne. Tady sedět nebudeš,“ vykřikl Billy. „Žádnej škaredej černochoch tu sedět nebude, protože tu sedím já. Účo, posad' ho někam jinam.“

„Chceš se kvůli tomu porvat?“ odpověděl Jesse a sbalil ruku do pěsti.

Kluci se na sebe vrhli přímo přes stolek a svalili se na zem. Přiskočila jsem, chytila Billyho za límec a Jesseho odstrčila stranou.

Bob se trochu škodolibě usmíval. „Vidím, žes to vzala hezky do ruky, takže tě tady nechám,“ řekl a vytratil se ze dveří.

„Já s ním sedět nebudu. Je to blázen,“ prohlásil Billy a sebral svoje věci ze stolku. „Radši budu sedět s těmi dalmatinci. Pojdte sem, kluci. Tady je váš stolek. Ten hnusnej kluk může sedět sám.“

Znovu jsem popadla Billyho za rameno. „Myslím, že prozatím bude každý sedět sám. Každý u svého stolku. Ty si sedneš sem. Zane? Jmenuješ se Zane? Ty si sedni sem. Jesse, ty tam. Shane, tamhle. Dobrá, to jsou vaše stolky. A vaše židle. Zapamatujte si, kde jsou, protože chci, abyste seděli na těch židlích jako přilepení, pokud vám nedovolím, abyste byli někde jinde.“

„Přilepení?“ vykřikl Billy a vyskočil. „Kde je lepidlo?“ A už byl u políček a prohraboval se košíkem. „Musím si přilepit zadek k židli.“

„Billy, posad' se.“

„Ale tys říkala, že máme být přilepení. Já jenom dělám, cos poručila.“

„Posad' se.“

S veselým úsměvem se posadil. „Máme celý stolek pro sebe?“ zeptal se. „Tohle jsou naše stolky?“

„Ano, to jsou vaše stolky.“

„Páni,“ přejel rukou po dřevěné desce. „Krása. Můj vlastní stolek. Kam ho asi postavím, až přijdu domů?“

„Billy!“

„My budeme v téhle třídě jenom čtyři?“ zeptal se Jesse.

Najednou jsem si vzpomněla na Venus. Už zvonilo, a ona ve třídě nebyla.

Přešla jsem k oknu. Venus stále seděla na zdi, ale pod ní teď stála Wanda a natahovala k ní ruce. Opatrně sundala Venus dolů. Pak jsem se dívala, jak jdou obě ke školní budově.

Wanda absolvovala celou cestu ke dveřím třídy se svou sestrou. Wanda byla veliká, nemotorná dívka, tak s patnácti kily nadváhy, trudovitou pletí a urovanými vlasy. Šaty měla pomačkané, neseděly jí a značně páchly.

„Ahoj,“ pozdravila jsem je.

„Ona teď jít dovnitř,“ oznámila mi Wanda radostně. „No tak, krásná panenko. Čas jít do školy.“

Venus na mě upřela otevřený, přímý pohled, nebojácně se mi zahleděla rovnou do očí. Usmála jsem se na ni. Ona nehnula ani brvou, jen na mě civěla.

„Tak,“ podala jsem jí ruku. „Můžu ti ukázat tvoji lavici?“

„Ona nemluvit,“ upozornila mě Wanda.

„Děkuji ti za upozornění,“ odpověděla jsem, „ale teď je čas, aby Venus šla do školy.“ Pořád jsem držela ruku nataženou k Venus. „Čas začít.“

„Ona nejít do školy.“

„Myslím, že ty už do školy nechodíš, vid', Wando? Ale Venus ano. Pojd', zlatíčko. Je čas najít ti místo.“

„Běž, krásná panenko,“ zašeptala Wanda a položila dlaně Venus na záda. jemně postrčila holčičku do třídy.

„Na shledanou, Wando,“ řekla jsem. „Díky, že jsi ji přivedla. Chceš se s Wandou rozloučit, Venus? Řekneme ,Na shledanou po vyučování, Wando‘?“

„Nashle, krásná panenko,“ řekla Wanda. Pak se otočila a odbatolila se.

„Krásná panenka“ opravdu nebyla přezdívka, kterou bych Venus dala, jakmile jsem získala možnost se na ni pořádně podívat. Nebyla ani čistá, ani upravená. Na tmavé kůži měla šedý stín zažrané špíny a dlouhé

vlasý jí visely podél obličeje v zacuchaných pramenech, jako by se někdo pokusil nadělat z nich dredy a v půli toho nechal. Oblečení jí bylo moc velké a vpředu samá skvrna od jídla. A stejně jako sestra páchla.

„Tak jo, zlatíčko, můžeš si sednout tady na tu židli.“

„Jak to, že ji posazuješ ke stolku toho dalmatina?“ vyjel Billy. „Proč ji neposadíš k tomu škaredýmu černýmu klukovi? Měla bys posazovat černý děcka k sobě.“

„Víš, Billy, my tu nerozdělujeme lidi podle barvy, takže bych byla ráda, kdybys s tím přestal,“ odpověděla jsem. „Taky bych byla ráda, kdybys přestal říkat ‚dalmatin‘. Není žádný pes. Je to chlapec a jmenuje se Zane.“

„Já se jmenuju Shane,“ ozval se chlapec podrážděně. „A ty sklapni, blboune.“

„Já ti povím, kdo je tu blboun!“ rozčilil se Billy. „Chceš, abych ti vrazil jednu mezi oči?“

Než jsem si uvědomila, co se děje, Billy se na Shanea vrhl.

Ale Shane se nenechal zastrašit a už se po Billym sápal. „Jo! Rozmlátím ti hlavu!“ křičel. „Naflákám ti, že z tebe zbude mastnej flek na chodníku, a pak na tebe ještě šlápnu!“

„Jo!“ přizvukoval Zane. „Já taky!“

A já si jen pomyslela: Panečku, tenhle rok se opravdu nudit nebudeme.

Když se v jednu hodinu objevila Julie, vítala jsem ji až s dojemnou radostí. Dnešní dopoledne byla jediná dlouhá rvačka. Shane a Zane, kterým bylo šest let, měli diagnózu FAS. Fetální alkoholový syndrom mají děti, jejichž matka v těhotenství hodně pije. Oba vypadali jako skřítki, což je pro lidi s fetálním alkoholovým syndromem charakteristické. Jejich IQ bylo hraniční a měli také vážné poruchy chování. Byli hyperaktivní a nedokázali udržet pozornost. Ale ani tento pochmurný popis nijak nevystihoval jejich zuřivé pidiválky. Svým manickým chováním, totožnými obličejíky malých klaunů a bizarním, staromódním oblečením připomínali figurky z hororového filmu, které ožily a terorizovaly naši třídu.

Jesse, kterému bylo osm let, měl Tourettův syndrom, který mu způsoboval několik tiků včetně záchvatů rychlého mrkání, cukání hlavou a posmrkování, jako by měl rýmu, i když ji neměl. Navíc obsektivně urovnával všechny věci. Zvlášť mu leželo na srdci, aby měl všechny tužky a gumy na lavici krásně srovnané, což však v této třídě nebyla slibná cesta ke štěstí. Jakmile si ostatní uvědomili, že mu na tom záleží, dělali, co mohli, aby mu pečlivě srovnané pomůcky rozházeli, jenom aby ho vytočili. Ani to však nebyl dobrý nápad, jak jsem rychle zjistila. Jesse kvůli své obsesi zpočátku působil trochu vybíravě, puntičkářsky. Jenže pod touhle slupkou byl kluk s odhodláním Dartha Vadera. Všechno muselo být tak, jak chtěl on. Smrt každému, kdo neposlechne.

Ve srovnání s touhle trojicí vypadal Billy docela krotce. Byl pouze agresivní, drzý a nabitý energií, kterou byl ochoten napřít proti komukoliv a každému, ať už to dávalo smysl nebo ne. Byl to kluk, kterému pusa jela vždycky o fous rychleji než mozek. A jela mu permanentně.

Během dopoledne jsem byla nucena Venus více méně ignorovat, protože jsem každou chvíli musela odtrhávat kluky od sebe. Nezdálo se, že by Venus nedostatek pozornosti vadil. Spíš to vypadalo, že většinu času snad ani není živá. Seděla v lavici jako bez vlády a jen civěla před sebe. V jednu chvíli jsem jí nabídla papíry a pastelky. Potom pohádkovou knížku. Puzzle. Připouštím, že to všechno jsem stíhala jen v poklusu, když jsem honila některého kluka, a neměla jsem vůbec čas si k ní sednout. Ale i tak... Venus si vzala všechno, co jsem jí dala, a chvilku to zpomaleně a bez zájmu obracela sem a tam, aniž by to správně použila. A jakmile jsem se otočila, pustila předmět z rukou a dál jenom nehybně seděla.

Jakmile dorazila Julie, jmenovala jsem ji rozhodčím klučích potyček a vzala si Venus stranou. Chtěla jsem okamžitě zjistit, jak to s tím jejím mlčením je. Ještě jsem si nebyla jistá, jestli je to elektivní chování, které může ovládat, nebo jestli se jedná o vážnější fyzický problém, který jí brání v mluvení, ze zkušenosti jsem však věděla, že pokud je příčina psychologická, musím zasáhnout dříve, než se mezi námi rozvine vztah založený na mlčení.

„Pojď se mnou,“ vyzvala jsme ji a zamířila na opačný konec třídy, dál od Julie a chlapců.

Venus na mě upřeně, zpříma zírala. Dokázala navázat oční kontakt, což jsem brala jako dobré znamení. Tím pádem bylo méně pravděpodobné, že u kořenů jejího mlčení stojí autismus.

„No tak, pojď sem. Chci, abys se mnou něco udělala.“

Venus se na mě stále dívala, ale nehýbala se.

Vrátila jsem se k jejímu stolku. „Pojď se mnou, prosím. Budeme pracovat spolu.“ Vložila jsem dlaň pod její loket a zdvihla ji na nohy. S rukou na rameni jsem ji dokormidlovala na konec třídy. „Sedni si sem.“ Ukázala jsem na židli.

Venus stála.

Položila jsem jí dlaň na temeno a zatlačila. Posadila se. Odtáhla jsem si židli na protější straně stolku, sedla jsem si a zdvihla kelímek s pastelkami a čtvrtku papíru.

„Povím ti něco hrozně moc zvláštního,“ řekla jsem. „Tajemství. Máš ráda tajemství?“

Upírala na mě prázdný pohled.

Nasadila jsem svůj nejlepší spiklenecký tón a naklonila se k ní. „Nebyla jsem vždycky učitelka. Víš, co jsem dělala? Pracovala jsem s dětmi, kterým šlo ve škole hodně těžko mluvit. Přesně jako tobě!“ Uznávám, že to nebylo nijak vzrušující tajemství, ale snažila jsem se, aby to tak vyznělo. „Měla jsem za úkol jim pomáhat, aby mohly znovu mluvit, kdykoli budou chtít.“ Široce jsem se usmála. „Co si o tom myslíš? Chtělo by se ti začít znovu mluvit?“

Venus nespouštěla oči z mé tváře, pohledem vůbec nezakolísala, ale ten pohled byl zřetelně zastřený. Nemohla jsem přijít na žádnou známku toho, o čem asi přemýšlí. Jestli vůbec přemýšlí.

„V naší třídě je moc důležité mluvit. Když mluvíme, můžeme dát ostatním najevo, jak se cítíme. Mluvením dáváme jiným lidem vědět, co si myslíme, protože oni se nám nemůžou podívat do hlavy, aby si to zjistili sami. Oni se to jinak nedozvědí. Musíme jim to říct. Tak se lidé mezi sebou dorozumívají. Takhle řešíme problémy a dostáváme pomoc, když ji potřebujeme, a proto jsme pak veselejší. Takže je důležité se naučit, jak se používají slova.“

Venus ode mě neodtrhla zrak ani na vteřinu. Skoro nemrkala.

„Vím, že je těžké začít mluvit, když jsi byla zvyklá mlčet. Je to jiná. Bojíš se toho. To nevadí. Tady u nás nevadí, když se někdo bojí. Nevadí, když se někdo stydí.“

Pokud se Venus styděla, nedala to najevo. Civěla mi do tváře, ani na chvíli neuhnula pohledem.

Zvedla jsem čtvrtku papíru. „Byla bych ráda, kdybys mi nakreslila obrázek. Nakresli mi dům.“

Žádný pohyb.

Seděly jsme a hleděly na sebe.

„Dobře, mám ti pomoci začít? Nakreslím zem.“ Vzala jsem zelenou pastelku a dole na papíru jsem udělala zelenou čáru. Pak jsem papír otočila zase k ní a přistrčila k ní kelímek s pastelkami. „Tak. Můžeš teď nakreslit dům?“

Venus dolů nepohlédla. Jemně jsem natáhla ruku a sklopila jí hlavu tak, aby se na papír musela podívat. Ukázala jsem na něj.

Nic.

Určitě věděla, co je to dům. Bylo jí sedm let. Ve školce ji nechali o dva roky déle. Ale třeba byla opožděná ve vývoji jako její sestra. Čekat od ní, že nakreslí dům, bylo možná příliš.

„Podívej. Vezmi si pastelku do ruky.“ Musela jsem vstát, obejít stůl, uchopit ji za paži, otočit jí dlaň, vložit do ní pastelku a zase jí ruku položit na lavici. Pastelku udržela, ale ruka sebou plácla na lavici jako mrtvá ryba.

Vytáhla jsem si jinou pastelku a nakreslila na papíře linku. „Umíš udělat takovou čáru?“ zeptala jsem se. „Tady. Hned vedle té, kterou jsem nakreslila.“

Pozorovala jsem ji. Možná nebyla pravák. Neviděla jsem ji nic brát do ruky, takže jsem to jenom předpokládala. Ale mohla být levák. Natáhla jsem se a vložila jí pastelku do druhé ruky. Neuchopila ji moc dobře, takže jsem vstala, znovu obešla stůl, vzala její levou dlaň, nastavila ji do lepší polohy a položila ji opět na lavici. Vrátila jsem se na svoje místo. Příšerně veselým hlasem jsem zašvitořila: „Já jsem levák.“ Podobné nadšení si člověk obvykle nechává pro oznámení typu „Vyhrál jsem milión.“

Ne. Nechystala se spolupracovat. Prostě seděla, znovu na mě cítila, tmavé oči vzdálené a nečitelné.

„Tohle nepůjde, víd?“ řekla jsem vesele a papír sbalila. „Zkusíme něco jiného.“

Zašla jsem si pro dětskou knížku. Postavila jsem si židli vedle ní, sedla si a knížku otevřela. „Podíváme se na tohle.“

Venus se dívala na mě.

Kniha byla obrázkový slabikář a na stránce, kde jsem ji otevřela, bylo plno barevných ilustrací, na nichž malá zvířátka jezdila v autech a vykonávala všechny možné práce. „Podíváme se na tyhle obrázky. Vídíš? Tady jsou všichni v autobuse. A kdo je tohle? Co je to za zvířátka? To jsou myši, že? A tady je policejní auto, a podívej se, jeden z těch policistů je lev. A ten druhý policista, co je to za zvířátko?“

Hleděla vzhůru na mě.

„Sem, dívej se sem dolů.“ Rukou jsem jí naklonila hlavu, aby se dívala na stránku. „Co je to druhé zvířátko? Co je to za zvířátko?“

Žádná odpověď.

„Co je to?“

Žádná reakce.

„Co je to?“

Žádná reakce. Absolutně žádná. Venus jen nehybně seděla.

„Tadyhle.“ Poklepala jsem na obrázek. „Co je to za zvířátko?“

Vytrvala jsem ještě několik minut, otázku jsem rychle opakovala různými formami, ale nepřestávala jsem se ptát, nedovolila jsem, aby se mezi námi rozhostila tak dlouhá pauza, aby připomínala mlčení, sama jsem rozehrávala rytmus dvoustranného rozhovoru, a to vše s jedinou otázkou: co je to za zvířátko?

Bum! Udeřila jsem dlaní o lavici, aby to pořádně, prudce zadunělo. Byla to drsná technika, ale často účinná. Doufala jsem, že úlek prorazí počáteční zábrany, jak se to stalo už s tolika dětmi, ale v případě Venus jsem byla hlavně zvědavá, jestli se u ní dočkám vůbec nějaké odezvy. Doufala jsem, že ji uvidím nadskočit nebo aspoň mrknout.

Venus jenom zvedla hlavu a zadívala se na mě.

„Slyšíš to?“ zeptala jsem se. „Když takhle bouchnu rukou do lavice,“ znovu jsem udeřila do desky, „slyšíš to?“

„Já teda jo!“ zahulákal Billy z druhého konce třídy. „Chceš, abysme se tu podělali strachy?“

Venus stále jenom seděla, ani nemrkla.

Předklonila jsem se, znovu si přitáhla knihu a začala v ní listovat. „Tak dobře, zkusíme něco jiného. Uvidíme, jestli najdeme nějaký příběh. Mám ti přečíst nějaký příběh?“

Upírala mi oči do tváře a jen civěla. Nepřikývla. Nezavrtěla hlavou. Nic. Jenom nepatrné známky prozrazovaly, že to dítě je něco víc než vosková figurína, kterou někdo zapomněl v učebně.

„Ano, takže mám ještě lepší nápad. Co takhle přestávku?“

Ani na to nezareagovala.